XII-ik évfolyam. 46-dik szám. Kőszeg, 1892. november 13-án.

KŐSZEG ÉS VIDÉKE

Szépirodalmi, társadalmi, közgazdasági, ipar-kereskedelmi és nevelészeti hetilap.

TÖBB EGYLET KÖZLÖNYE.

Előfizetési ár:
Egész évre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.
Megjelenik minden vasarnapon.

Szerkesztőség: a táblaház iskola-utczai részében.
Kéziratok, levelek s egyéb a lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők.
Kiadói iroda: városkör 81. sz. a nyomdaban.

Előfizetési pénzek és reclamatiók a kiadóhivatalhoz (Feigl Gyula) intézendők.

Hirdetések jutányos áron [illegible] fel.

Emlékezzünk meg szegény gyermekeinkről!

Környékbeli falvaink egynémelyikében szent Mártou toursi püspököt ünneplik ma. A jó tetteiért és szent életeért az egyház által ünnepelt férfiu bizonyos kötelességekre figyelmeztet bennünket és különösen azon nemes cselekedete, mikor, állitólag Sabária kapuja előtt, köpenyegét ketté vágva a mezitelen koldusnak adta, könyörületességre a szegények iránt. Lesznek, a kik sokalják már a folytonos sarkalást az adakozásra, azt mondva, hogy e részben ugyis már tulságosan igénybe vagyunk véve. Megengedjük; de másrészt megengedik nekünk azok, a kik igy kiáltanának fel, azt is, hogy szegény, ruhátlan gyermekeinkért alig teszünk valamit, holott egy kis adakozás nem kerülne nagy megerőltetésünkbe. A szegény gyermekek már a görög és római ó-korban is a társadalom figyelme tárgyai voltak, csakhogy ezek intézményeiből reánk igen kevés, majdnem semmi sem szállott át. Az ügyefogyott szegény gyermekeket legelőször Belgium fő kereskedő, később Németország városai a XVI. században vették védelmök alá. Ennek módja többé-kevésbé átszármazott ránk is, habár az árvaházakban való elhelyezés manapság már nem bizonyul elégségesnek. Sok ugyanis az olyan szegény ember, a ki felneveli ugyan gyermekeit, de szegénysége miatt nem képes őket ruházni és iskolába járatni. Már pedig az ilyen nevelés hiányos. Ebben kell tehát a szegényeket segélyezni, vagyis a teljesen vagyontalan szülők gyermekeit télnek idején ruhával ellátni. Ezt gyakorolják nemes szivvel sok helyen, a hol ugynevezett Rongyos-Egyesületek-et alakitanak és némi pénzadományon kivül elviselt ruha-nemüeket gyüjtenek és osztogatnak szét a szegény gyermekek között. Egy ilyen emberbaráti egyesületnek mi koszegiek még hiányában vagyunk. Ilyenre még szükségünk volna.

Lapunk egy barátja ilyen emberbaráti egyesületnek az alapszabály-tervezetét közli velünk, melyet abból a czélból, hogy azt a hivatottak tanulmány és megszivlelés tárgyául tehessék, ime itt közlünk

I. Az egylet czélja.

1.) Czélja ezen egyletnek kevesbiteni és végleg megszüntetni a ruha-hiányból származó iskolai mulasztásokat és ha anyagi forrásai megengedik, taneszközök és esetleg ösztöndijak kiosztása helybeli illetőségü s jó magaviseletü és szorgalmas szegény[illegible] tanulók között.

2.) Az egylet ezen jótékonyságát kiterjeszti a városban levő összes népoktatási tanintezetek tanulóira vallásfelekezeti különbség nélkül s a méltányosság és igazság alapján csakis az igazolt szegénységet és érdemet veszi tekintetbe.

A segély kiosztások csak az illetékes iskolai hatóságok tudta s javaslata mellett eszközöltetnek.

3.) Nem tanköteles gyermekek csak a legrendkivülibb esetekben tarthatnak igényt a segélyezésre.

4.) A megjelölt czélok elérésére összegyüjteti a tagoktól az avult ruhákat s minden értékesithető tárgyat, azokat vagy kijavitva osztja szét, vagy pénzzé teszi s azon uj ruhákat vesz czéljai elérésére.

II. Az egylet tagjai.

5.) Az egylet áll alapitó (állandó) és pártoló tagokból.

Tagja lehet ezen egyletnek városunk minden tisztességes és önálló lakosa, ki bármily csekélységet bocsát is annak rendelkezésére, ha az egylet kiküldi ertök megbizottját. Jó néven vétetik, ha valaki maga küldi be azt.

6.) Mihelyt 30 tag beiratkozott, az egylet azonnal meg[illegible]ultnak tekinti magát s megkezdi működését. A [illegible] felvételét a választmány eszközli.

7.) A tagság megszünik, ha az illető maga nyilvánitja kilépési szándékát, vagy ha a városból elköltözik és nem jelenti, hogy továbbra is tagja kivan maradni az egyletnek, végre ha a tag 1 éven át éppen semmivel sem járult az egylet czéljaihoz.

A közgyüléseken minden tagnak tanácskozási és szavazati joga van, azonkivül bármikor bejelentheti eszrevételeit az elnökségnél.

III. A közgyülés.

8.) Évenkint csak egy rendes közgyülés tartatik, de ha a választmány szükségét látja, vagy 15 tag kivánja, rendkivüli közgyülés is tartható — A közgyülésekre az egylet tagok az ülések napját megelőző 8 nappal a helybeli hirlapok utján hivatnak meg. A gyülés csak akkor határozatképes, ha azon az elnökkel együtt legalább is husz tag megjelenik. — Ha annyi tag sem jelennék meg, egy hét mulva uj gyülés hirdetendő, és akkor végezheti a teendőket tekintet nélkül a megjelent tagok számára.

A közgyülés határozatait egyáltalán véve általános szótöbbséggel hozza, jegyzőkönyvei a gyülés kezdetén az elnök által erre felkért két tag által hitelesitendők.

9.) A közgyülés tanácskozásainak tárgyai: a rendes közgyülés választja a (tisztviselőket) választmányi tagokat; megállapitja és nyilvántartja az egylet működését, elintézi a választmány előterjesztéseit; a költségvetést megállapitja, felülvizsgálja a számadásokat s ezek alapján felmenti vagy elmarasztalja a pénztárnokot; tárgyalja az indítványokat s megjelöli az egylet tevékenységének sikeresebb folytathatását. Gondoskodik az alapszabályok módositásáról. Az alapszabályok megváltoztatása tárgyában esetleg hozandó közgyülési határozat foganatositás előtt a n. m. kir. belügyminiszteriumhoz felterjesztendő.

IV. A választmány.

10.) A választmányi tagok egy évi időtartamra választatnak és áll: az elnök, jegyző, pénztárnok, gazda s ezeken kivül még hat választmányi tagból.

11.) Az elnök jogai és kötelességei:

a) összehivja a köz- és választmányi gyüléseket s azokon elnököl;

b) aláirja a jegyzővel együtt az egylet nevében kibocsátott iratokat és képviseli az egyletet minden irányban;

TARCZA.

Búcsu.

Itt van az ősz. Hullanak a fákról a sárguló levelek; az őszi szél el-elkapkod egyet közülök, s sodorja magával messze . . . messze . . . .

A távozó ifju utolsó körutjára indul. Őt is elsodorja a sors hideg szele messze . . . messze . . . . . Hogy hová? A jó Isten tudná megmondani. Más vidékre, más városba mindenesetre. Nem volt szándéka még most távozni a kies fekvésü és barátságos városból, de mikor a sors nem akarta, hogy maradjon; mikor másként határozta . . . . Fáj neki itt hagyni a csendes városkát, melynek falai között oly kedves emlékeket hagy hátra. Fáj neki az, hogy távoznia kell; fáj neki a válás; fáj neki minden . . . . Hasztalan! Mikor a végzet igy akarja, mikor a körülmények nem engedik a maradást, mikor másként nem lehet . . . Ki tehet róla? . . .

Fölmegy az „Ó-Ház"-ra. Gyönyörü kilátás nyilik itt a szemlélőnek. Alant a csinos, hosszában elterülő város; itt-ott egy nagyobb épület emelkedve ki a házak sürü csoportjából. Az épülő templom meré z állványaival; a szép park közepén fekvő katonai alreáltanoda; gőzmalom, katonai laktanyák, templomok és kápolnák egyenkint és összesen festői képet nyujtanak. Egyik oldalon a dombos vidék, másikon a stájer hegyek, hófödte hegycsúcsok; köröskörül pedig sürü erdőség egészitik ki a remek látóképet, melynél szebbet kivánni s képzelni sem lehet.

Eltelve a gyönyörü tájkép szemlélésével, az önkéntelenül távozó ifju leszáll a mélységbe.

Meredeken visz le az út a „Hét-forrás"-hoz. Leérve e magános, de regényes helyre, megáll, s átadja magát gondolatainak. Majd föleszmélve tovább megy. Nem időzhet soká egy helyen, hisz az idő oly rövid. Még csak pár órája van hatra a városban való tartózkodásból, s azután mennie kell. Pedig még sok mindent szeretne még egyszer megnezni.

Kiérve az erdőből a temetőnek veszi útját. Nem nyugszik ott senkije, sem hozzátartozója, sem barátja vagy ismerőse; övéi más vidéken, messze földön pihennek; s mégis-mégis valami úgy vonzza őt oda. Hogyisne! Egy emlek! Visszagondol arra a jelenetre, midőn egy szép nyári nap alkonyatan egy csinos leányt követve, az előle a temetőbe menekült. Ő utána. A leány egy félig ledőlt sirkereszt mögé bújt. Karcsu termetét félig a kereszt, félig egy szomorú fűz lehajló ágai fedék el. Az ifjunak azonban nem volt annyi bátorsága, hogy a leányt megszólitsa; hisz csak látásból ismerte őt . . . . Egy széles siremlék mögé rejtőzve várt tehát türelmesen, mig a leány arra nem haladt, s láttatni engedé szelid arczvonásait. . . .

A temetőből kijövet útját ama ház felé vette, melynek egyik emeleti ablakából gyakran ki-ki nézegetett, „ő" a kis hamis. Vonzódását majd kacsintással, majd hamiskás mosolylyal tudatta a reá gyakran leső ifjuval. Sőt egy este zsebkendőjét is „leejtette" az ablakból; a szerencsétlen ifju azonban ezt már csak késön vette észre. Sajnos, akkor már igazán késő volt . . . .

Több ismerős hely s egyéb nevezetességek megtekintése után, útja a „bálház" mellett visz el. Pillanatra itt is megáll, azután lassan ismét tovább megy. Elgondolja magában azt, hogy többé nem megy föl a „kisterem"-be azon czélból, hogy végignézze a szépen fejlődő s egészséges „bakfis"-ok tánczpróbáit, élvezve az ez által okozott kellemes benyomást. Még csak nemrég is itt volt, s megelégedetten tekintett végig, ő, a komoly ifju a serdülő fiatalságon. Együtt örült velük, pedig nem vett részt a táncmulatságban, s gyakran pihentetė szemeit hosszasabban egyik-másik szép termeten. Többé azonban már nem jöhet el. Pedig szivesen jönne. De mikor nem lehet . . . .

Ötöt ütött a templom órája. Itt a válás, a távozás ideje. Még csak egy rövidke ³/₄ óra, s azután távozni kell, meglehet mindörökre. . . .

Lassan, folyton gondolkodva megy ki a vasúti állomáshoz.

Egyik házból egy zongora jól ismert hangjai csapják meg füleit. Ez bizonyára a „búcsu nóta".

Útközben ismerős hangok riasztják fel álmodozásából. Szivélyes köszöntések ezek, melyek máskor oly jól esőleg, most azonban annál szomorúbban hangzanak. Minden köszöntés egy-egy utolsó „Isten hozzád"-ként hangzik a távozó ifju fülében, pedig azok nem tudják, hogy ő „már megy"; honnet is tudnák? Meglehet, hogy lesznek, kik sajnálni fogják távozását s talán azt is fogják mondani: „kár érte, mert jó ember volt!" De hisz tényleg nem is bántott senkit. Nehéz hivatásának mindenkor kötelességszerüen megfelelt. Továbbra is maradt volna, de mikor nem lehet. . . .

Az az itt eltöltött 7 hónap mindenkor kellemes emléke leend a távozónak.

Mikor ama ház mellett halad el, hol a második ablakból mindig „ő" szokott kinézni, szomorúan tekint föl az ablakra. Ott azonban most senki sem néz ki. Leveszi csüggedt tekintetét az ablakról, s tovább megy. Az őszi szellő hordja az el-árgult faleveleket messze . . messze . . . . A fák is mintha bucsuképen integetnének ide-oda hajló lombjaikkal.

Kiér az állomásra, jegyet vált s fölül a vonatra. Ott mégegyszer visszapillant gondolatban a közel multra, s arra a meggyőződésre jut, hogy e kies városkát soha-

c) ellenőrzi tisztviselőtársai tevékenységét;

d) rendkivüli esetekben 10 frtig utalványozhat, miről a legközelebbi választmányi ülésen jelentést tesz;

e) nyilvántartja a havi vagy negyedévi forgalmat.

12.) A jegyző vezeti a köz- és választmányi ülések jegyzőkönyvét, őrzi az egylet pecsetjet és iratait és készíti a szükséges kiadványokat.

13.) A pénztárnok teendői:

a) átveszt, megőrzi és jövedelmezteti (a közgyüléstől vagy választmánytól nyert utasitás szerint) az egylet czéljaira tett alapitványokat s pénzbeli adományokat, átveszi a gazdától az értékesitett tárgyakból begyült összegeket s azokról pontos számadást vezet;

b) a pénztárnok csak elnöki utalványra adhat ki pénzt;

c) a rendes közgyülés elé vagyon-mérleggel ellátott számadást terjeszt be; negyedévenkint pedig a választmánynak is jelentést tesz a pénztár állásáról.

14.) A gazda kötelességei:

a) kiküldi a szolgát előleges jelentés után a tagokhoz, az adományokat jegyzék szerint számba veszi s megőrzésükről gondoskodik. A gazda a tárház felelős őre;

b) javaslatokat terjeszt a gyülés elé, vagy az elnökhöz, a holmik értékesitése, kiosztása és a szükséges beszerzésekre nézve, s az ezekre hozott határozatokat a szolga vagy napszámos segitségével saját felelősségére végrehajtatja;

c) őrködik a szolgák felett, hogy azok pontosan teljesitsék kötelességüket. Ő fogadja és bocsátja el a szolgákat az elnökséghez tett jelentés jóváhagyása mellett;

d) a begyült pénzeket azonnal a pénztárba szállitatja ellennyugta mellett, s az ügyforgalomról pontos és lelkiismeretes jelentést terjeszt a rendes közgyülés elé.

15.) A választmány jogai és kötelességei:

a) az egylet részére alapitó (állandó) és pártoló tagokat gyüjt; felhivásokat és ismertetéseket bocsát ki s egyáltalán arra törekszik, hogy az egylet működése minél teljesebb és áldásosabb legyen;

b) örködő figyelemmel kiséri az adományok gyüjtését, azok értékesitéséről (szükségesnek mutatkozó deszinficiálhatásáról) gondoskodik;

c) ellenőrzi a pénztárt s utalványozza a szükséges kiadásokat;

d) tárgyalja a segélyezés iránti kéréseket, véleményeket és javaslatokat, azok fölött végérvényesen határoz és a határozatokat végrehajtja. Segélyt csak a I. 2. pont értelmében adhat ösztönzésül az iskolába járásra;

e) irányozza, elősegiti a tisztviselők munkáját, helybenhagyja a szolgaszemélyzetre hozott intézkedéseket, ha szükséget látja ügyrendet alkot, melyet jóváhagyás végett a közgyülés elé terjeszt;

f) előkészíti a közgyülések tárgyait;

g) ezen teendők végzésére minden két hónapban egy rendes s esetleg több rendkivüli ülést tart. Az ülések nyilvánosak, de négy szavazásra jogosult tag kivánatára bármely gyülés is azonnal zárttá alakitható.

V. Az egylet megszünése.

16.) Az egylet mindaddig fel nem oszlik, míg a jótékonyságot a legkisebb mértékben is gyakorolhatja. Ha p. 1—2 évig a kezelési költségek sem volnának fedezhetők a jövedelemből, akkor a feloszlás előzetes jelzésével egybehivott közgyülés két harmadnyi többséggel hozott határozat értelmében az egylet feloszlatható, a mely esetben az összes vagyon valamely más tanügyi czélra forditandó.

17.) Az egylet feloszlásáról szóló jelentés kiséretében a vagyon megőrzés, illetőleg rendelkezés végett a városi hatóságnak adatik át, s a leltár egyik hiteles példánya felterjesztés mellett a n. m. m. kir. belügyminiszter ur is értesitendő.

18.) Az esetben, ha az egylet az alapszabályokban meghatározott czélt és eljárást, illetőleg hatáskörét meg nem tartja, a m. kir. belügyminiszterium által, a mennyiben további működésének folytatása által az állam vagy egyleti tagok vagyoni érdeke veszélyeztetnek, haladéktalanul felfüggesztetik és a felfüggesztés után elrendelendő szabályos vizsgálat eredményéhez képest véglegesen fel is oszlattatik, vagy esetleg az alapszabályok legpontosabb megtartására különbeni feloszlatás terhe alatt kötelezteti.

Utasitás

az ázsiai kolera tárgyában.

1. §.

A hazai törvényhatóságok az ázsiai kolera természetére, ugyszintén a járvány idejen követendő életrendi és óvó eljárásra ezennel figyelmeztetnek és egyuttal a legnagyobb pontossággal foganatositandó orvosrendőri intézkedések miheztartás végett, a következőkben soroltatnak elő.

Az ázsiai kolera leirása.

2. §.

Ázsiai kolerában megbetegedést, tehát a járvány kitöréset gyanithatjuk, ha valaki erős hányással hasmenéssel görcsökkel, szóval a kolera tüneteivel megbetegszik, és tudomás szerint az ázsiai kolera Európa fel vagy Európában terjedőben van.

A gyanu annál indokoltabb, ha kiderül, hogy a betegedést nem előzte meg heves gyomor- és bélhurutot okozó behatás, és kivált, ha a beteg a kolerától már meglepett helyről érkezett, vagy onnét való utassal avagy valami tárgygyal (ruhanemüvel, áruval) érintkezhetett.

A járvány kezdetén a megbetegedések lassan következnek egymásután többnyire az első betegek környezetében; a megbetegültek között a kolerának súlyosabb, valamint enyhébb esetei észleltetnek.

A járvány növekedési és tetőfoki korszakában a kolera-esetek súlyossága és gyakorisága legnagyobb, azok nagyobbrészt teljesen kifejlődött kórjelekkel lépnek fel és a hirtelen halállal végződő kóresetek szaporák.

A járvány alábbhagyását jelzi a kolera-esetek sulyosságának, halálos kimenetelének és gyakoriságának csökkenése.

A járvány megszüntével a többnyire enyhébb kolera-eseteket más szórványos betegségek váltják fel.

(Folyt. következik.)

HIREK.

— **Változás a tanári karban.** A pannonhalmi főapát a kis-gimnaziumunknál ez évben működött Babich Károly benczés tanárt Pápára helyezte át és helyére Molnár Béla tanárt küldte ide. Babich igen kedvelt egyén volt nálunk és kedves tanára az ifjuságnak. Tanitványai sirva vettek tőle bucsut. Az uj tanár bizonyára kitölti a támadt ürt és csakhamar meghóditja a maga részére a kis deáksereget. Őt idejövetele alkalmával a legszivélyesebben üdvözöljük!

— **Ipariskolai ügy.** A helybeli iparos tanulók iskolájának az igazgatói teendőkkel is megbizott rajztanitója, Vass Károly a marosvásárhelyi fa- és fémipari szakiskolához neveztetvén ki tanitóul, városunkban viselt tanitói állásáról lemondott és innen elköltözött. Távozásával megüresedett az ipairajziskolai tanitói állomás, melyet a város addig, mig majd pályázat utján képesitett egyénnel fog betölteni, egyelőre ahhoz értő tanférfiuval látand el. Nagyon kivánatos volna, ha a város ez állás betöltésénél tekintettel lesz a hivatott szakférfiura és sürgetné, hogy az iparos tanulók a rajzban kellő oktatásban részesüljenek. Igen fontos kérdés lesz másrészt, hogy kit fognak az igazgatói teendőkkel megbizni. Mert annyit konstatálnunk kell, hogy ipariskolánk a kezdeményezés stadiumában sokkal többet mutatott és tényleg jobbat produkált, mint az utóbbi egy-két esztendő alatt. A hivatott körök bölcsessége e részben sokat tehet, ha mellékes kérdésektől eltekintve oly férfiura bizza ez intézet vezetését, aki gyakorlottsága mellett a kellő energiával és tekintélylyel birand.

— **Helyettesités.** A Kőszegről eltávozott Vass Károly ipariskolai tanitót az iskola felügyelő-bizottságának intézkedésére Marton Károly és Szomor Lajos helybeli tanitók fogják helyettesiteni. A tanitás az illető tanitók ideiglenes alkalmaztatásával akadálytalanul tovább folyik.

— **Hymen.** Kühn Juliát, néhai Kühn Sándor helybeli polgár leányát e hó 5-én Budapesten, a reformatus templomban nőül vette dr. Koltai Virgil gimnaziumi igazgató.

— **Képesitett erdőőrök.** Városi erdőőreink, névleg Herlitska József, Johannsky Mihály és Miletits Márton e hó 7-én a Szombathelyen megtartott erdőőri vizsgálat alkalmával kielégitő bizonyitványt nyertek. A negyedik, Halper Ferencz nem állotta ki a vizsgálatot, miért ennek rövid idő alatt el kell hagynia szolgálatát.

— **A dupla bucsu** Mult vasárnapon a városban és Svábfalu telepen bucsut ültek. Mint mindig, igen csendes lefolyásu volt az idén is a kőszegi bucsu. A plébániára hivatalosak voltak a fungáló papság, a város főemberei és a kath. tanitók egyrészo, Svábfalu tanitójához pedig szintén egy pár fungáló ur. A templomi ünnepségeken kivül ez a vendéglátás kölcsönzött bucsunapjának egy kis különös jelleget.

— **Ártatlan kis vendég.** Kellemetlen meglepetésben részesült e hó 6-án Simon Antal helybeli kalapos. Konyhaajtajába letette egy lelketlen anya 4—5 hónapos magzatát, kit este 7 óra tájban fedeztek ott fel a házbeliek. Képzelhető, hogy milyen zavarba ejthette a háziurat az ártatlan kis vendég. Nem fogadták szivesen de mégis gondoskodtak róla annyiban, hogy átszolgáltatták a rendőrségnek, mely meg hamarjában ápolóról, gondoskodott. Az erélyes nyomozásból már annyi kiderült, hogy a gyermek anyja egy Maracsek Julcsa nevü tót leány, kit remélhetőleg rövid idő alatt kézre keritenek.

— **Malombérlet.** A Schermann-féle malmot az elhalt tulajdonos özvegye Emmer Györgynek, a schvábfalui malom volt bérlőjének adta bérbe. Emmer igen derék üzletember hirében áll, kinek városunkban való letelepedésének igen örülünk.

— **A bor értéke** Nagyra vannak szőlősgazdáink idei termésükkel. 20 krajczáron alul nem is állanak szóba a vásárlókkal, mert azt tartják, hogy a jó bor czégér nélkül is elkel és hozzá még jó pénzen. Igazuk van. Vörös borunkat igen jó minőségünek mondják, mely vetekedik jó hirü vidék termésével. Ránk szállott az idén egy kis Isten áldása, helyesen teszik gazdáink, ha nem adogatják olyan könnyü szerrel Noe italát.

---

sem feledheti; annak emlékei az övéivel örökre egybe vannak forradva. S ha távol is lesz tőle, gondolatban mindig vele lesz, s a kellemes emlékekkel.

Harmadikat csengetnek. Egy éles fütty után megindul a vonat. Az ifju utoljára még az ablakhoz áll, s onnet nézi-nézi a lassenkint eltünő várost, miközben halkan rebegi:

„Isten veled! te völgy, ti zöld hegyek; Isten veled! te szép város, én messze elmegyek.“

Nemo.

A mozgásról.

Irta: R. Rudolf.

Mozgás alatt azt az életműködést értjük, melynek segélyével testünk helyét, vagy testrészeinek helyzetőket a czélnak, feladatuknak s a külső vagy belső kényszernek megfelelőleg változtatják.

A mozgás történhetik az izmok összehuzódása és kitágulása által, mely önkénytes mozgás neve alatt ismeretes t. i. ha karomat fölemelem, vagy lábaimat mozgatom, az teljesen akaromtól függ, hogy mikor és meddig mozgassam azokat.

A mozgás nyilvánul még az ugynevezett önkénytelen mozgásban is, mi nem egyéb mint a belrészek (szív, gyomor, tüdő stb.) működése vagy mozgása. (Önkénytelen, mert nem függ akaromtól azok működése.)

Az izmok az ugynevezett izom-szövetből állnak, melyek rugalmasak, ennélfogva összevonhatók és kinyujthatók.

Az izom-szálak középütt vastagabbak, végeik felé azonban elvékonyodnak s inakban, inhártyákban, vagy szalagokban végződnek.

Az emberi testen a következő izmok vannak: a fej-, ercz-, nyak-, hát-, mell-, borda-, has-, kar-, láb- és rekeszizmok, melyek a mozgásnak mint életműködésnek szervei, vagy eszközei. (Ezek által történik az önkéntes mozgás.)

A mozgás az életre és egészségre nevezetes befolyással van, mivel a rendes mozgás nemcsak erősiti az idegeket és izmokat, sőt föntartja az egészséget; az anyagcserét nagyban elősegiti s ez által ápolja az életet.

A tulságos mozgás azonban nem, hogy nem használ, sőt árt — mert nagy mozgások, milyenek az erős testi munkák, vagy tulságos gyaloglás, kimeritő táncz, testgyakorlatoknak a szélsőségig való üzése után, a testen (izmokon) kimerültség, eltompultság és érzéketlenség érezhető.

A tulságos tétlenség pedig tunyaságot, gyöngeséget és elpuhulását okoz. A tétlenségben élő embereknek rendesen igen kényes a természetük és rendesen minden csekélység ártalmukra van. Mint mindenben, ugy itt is legjobb a közép ut. Igen szükséges, de nem csak szükséges, sőt kell, hogy mozogjunk, nem sokat, se keveset; de mégis mozogjunk középszerüen.

Már a csecsemő az ő vánkosában is mozog, mihelyt felszabaditják tagjait. Nem követ ő egészségi szabályokat, sőt egész öntudatlanul végez mindent, saját ösztönénél fogva mozog és e csekély mozgás kimondhatatlan haszonnal jár, melyet ő öntudatlanul végez.

A gyermekek (fiuk és leányok) pedig játék, séta, mértékletes táncz, tornászat, csolnakázás, uszás és korcsolyázás alkalmával végzik a testmozgást, különösen a szabadban való játszás nagyon jól hat az izomzatra, idegekre, tüdőre sőt még a kedélyre is.

A kik napi kenyerüket testi munkával keresik, ezeknek fölösleges külön testmozgást végezniök, mert ők ugy is eleget mozognak már munka közben is, vagyis ermészetes mozgást végeznek.

Oly egyéneknek azonban, kik hivatásuk teljesitése közben keveset, vagy épen semmit se mozognak, azoknak mesterséges mozgásról kell gondoskodniok, milyenek az előbb emlitett dolgok. De különösen a tiszta levegővel biró (valóságos élenydus) réteken és fenyvesekkel benőtt erdőkben való járkálás kitünő szolgálatokat teszenek az izmoknak, idegeknek, tüdőnek, vérkeringésnek és anyagcserének.

Azonban nem mindenki örülhet annak a szerencsének, hogy réteken járkálhat, melyeken nincs mocsár, vagy valamely vizenyős hely (mert a mocsaras rétes levegője tele van vizpárákkal, azonkivül az ott elkorhadó növényekből fejlődő szénsavval), vagy épen erdős vidékeken sem járhat, mert hisz ezek nincsenek mindenhol; azokra nézve a legegyszerübb, ha ott végzik testmozgásaikat, a hol alkalom nyilik.

Mozgás után azonban a testnek nyugalomra van szüksége s ezt a test pihenés vagy alvás által szerzi meg. Az alvás szüksége az álmosságban nyilvánul, midőn az érzékek eltompulnak, az izmok elvesztik rugalmasságukat, az akarat működése megszünik, s a fej, kezek, lábak az akarat működése alól felszabadulván, lehanyatlanak s a szolgálatot megtagadják.

Az álmosság a természet intő szava, hogy az alvás ideje elérkezett, miro az emberi szervezetnek minden huszonnégy órában szüksége van.

A gyermeknek 10, az ifjaknak 8, a felnőtteknek 6—8 órai alvásra van szükségük. Nap közben aludni egészségtelen. A legüdébb és legjobb alvás az, mely éjfél előtt kezdődik.

A mozgás és nyugvás közötti váltakozás elengedhetlen föltétele az izmosodásnak. A czélszerü mozgás (gyakorlás, gyógytornászat), sokszor pótolja azt, a mit a természet elmulasztott megadni, még a fogyatkozásokat is elenyészti vagy legalább is enyhiti.

— **Szt. Márton ludja** beköszöntött szerkesztőségünkbe is. Nem szólt ugyan a küldemény direkte a szerkesztőnek, de ennek bizonyos összeköttetéseknél fogva szintén része van a jóban. Miután pedig a szerkesztőnek a lapból nem igen kerül az effelékre, bizony nagyon jól esik neki a rész is és azért szépen megköszöni beküldőnek a szivességet.

— **Halálozás.** Pánik Mihály Kapuvári áll. polg. isk. tanitó, ki a nevezett iskolánál 6 éven keresztül a mathematikát és természettudományi tantárgyakat adta elő, pénteken, azaz f. é. november hó 11-én éjjel ½10 órakor tüdővészben meghalt. Másfél évi szabadság idejének legnagyobb részét itt töltötte, nyáron a Szabóhegyen tartózkodott, később a helybeli betegházba ment, hol kínteljes életét 30 éves korában befejezte. Temetése ma délután 4 órakor lesz. Nyugodjék békében!

— **Szoborügy.** A Berzsenyinek emelendő szobor ügyében a szoborbizottság november hó 6-án Szombathelyen ülést tartott, melyen pénztáros jelenté, hogy az alap javára eddig 1941 frt 91 kr. folyt be. Dr. Rupp Kornel inditványára a jelenlevők egy *Berzsenyi irodalmi kör* eszméjét fogadták el és mindjárt kiküldtek egy bizottságot az alapterv vezet reviziójára. Legközelebb már aláirási iveket fognak köröztetni s azon lesznek, hogy a kor mielőbb megalakulhasson.

— **Kolera a szomszédban.** „Kapuvárott kitört a kolera" — ez a hir terjedt el a napokban városunkban. És a hir valónak bizonyult. Az első koleraeset a Mohl-fele bőrgyárban fordult elő s azóta a megbetegedések ijesztő mértékben szaporodnak s az emberek egyre halnak. A hatóság minden lehetőt elkövet a ragály megszüntetésére, de nagy akadályokkal küzd. Legnagyobb baj a lakások szűk és egészségtelen volta. Kőszeg város hatósága a szomszédban duló vész ellenében korábbi intézkedéseit ujólag és erélyesen foganatositotta.

— **Elhalasztott vásár.** Sopron város tanácsa egy hirdetményt küldött szét, mely szerint a hétfői országos vásár a Kapuvárott fellépett kolera miatt bizonytalan időre elhalasztatott.

— **A klastromiak ünnepe.** A Kőszeggel határos Klastrom (Borsmonostor) templomában e hó 18-án szép egyháziszertartás mellett ünnepet ültek. A templom belsejét megujittatták, uj orgonát készittettek, s midőn mindez elkészült, mult szerdán hálaadó istentiszteletre gyülé össze a kerületi papság és a község hivő népe. Ez alkalommal szentelte meg Kovács Ignác kerületi esperes a klastromiak által a templomnak felajánlott szűz Mária-szobrot, melynek átvételekor a községben lelkészkedő cziszterczita pap szép beszédet intézett hiveihez.

— **Tanügyi lap.** A Vasvármegyei Tanügy folyó iskolaevi 3-ik száma a következő tartalommal jelent meg: A számfajokról. — Az énregényem. — A kolera. — Irodalom rovatban: könyvismertetés. — Hivatalos rovat. — Vegyesek. A jól szerkesztett kis lapnak előfizetési ára egész évre 1 frt. Az előfizetési dijak Horváth Janoshoz (közs. elemi isk.) küldendők Szombathelyre.

— **A budapesti járványbizottság** meleghangú köszönő levelet intézett a gróf Esterházy Géza-féle angyalföldi cognacgyár igazgatóságához, a szegény sorsú kolerabetegek között való ingyenes kiosztás czéljából rendelkezésére bocsátott kitünő minőségü cognacért. A hamburgi járványbizottság pedig hivatkozással a gróf Esterházy Géza-féle cognacgyár igazgatóságának bebizonyitott humanizmusára, következő levélben adott kifejezést hálájának: „A városunkat ért csapás természetesen a szegénysorsúakat sujtja legerősebben. Kétszeres jótétemény volt tehát Uraságtok részéről a szegényeket segélyben részesiteni s nemes szivre vall ama nagy, 200 palaczkból álló konyakküldemény, melyet inségeseink és betegeink számára hozzánk juttatni kegyesek voltak. Fogadják elismert kitünő minőségü és valósággal gyógyhatásu nagy cognacküldeményükért meleg hálánkat és azon kívánságunk kifejezését, hogy szép hazájukat a minket ért csapástól óvja meg a mindenható. Legteljesebb tisztelettel: a városi syndicatus megbizásából Rodoff.

— **Korcsmárosok baja.** Az 1893-ik év január 1-től kezdve az orsz. törvény intézkedése szerint a városok minden 500 lakosára esik egy korcsma. A pénzügyőri hatóságok feladata lesz, hogy a törvény intézkedésének pontos végrehajtása felett őrködjenek. A mostani korcsmárosok fel fognak szólittatni, hogy f. év november hó végéig kérvényeiket az italmérési engedélyért a pénzügyigazgatósághoz nyujtsák be.

— **Régi ezüstpénzek beváltása.** A magyar királyi pénzügyminiszterium és az osztrák cs. és kir. pénzügyminiszterium rendeletére a pengő-pénzláb alapján kivert ezüst pénzek még csak 1892. december 31-ig lesznek teljes névértékükben beváltva. Ezen idő után az ezüstpénzek a forgalomból teljesen kivonatnak, s azokért csakis az ezüstérték lesz megtéritve, mely pedig az ezüst piaczi árának tetemes csökkenése folytán, a névértéknél mintegy 30%-al csekélyebb. — A pengő pénzláb szerint kivert osztrák ezüst érmek a következőképen váltatnak be decz. 31-ig:

		azontul veszteség
1 egész korona-tallér	2 frt 30 kr.	drbonkint 65 kr.
1 fél „ „	1 frt 12 kr.	körülbelül 30 kr.
1 negyed „ „	-- frt 55 kr.	„ 15 kr.
1 species-tal. (2 frt pp.)	2 frt 10 kr.	„ 60 kr.
1 forint p. p.	1 frt 05 kr.	„ 30 kr.
1 régi huszas p. p.	-- frt 34 kr.	„ 10 kr.
1 uj (Ferencz József huszas)	35 kr.	„ 10 kr.
1 tizes p. p.	-- frt 17 kr.	„ 5 kr.
1 ötös p. p.	-- frt 08 kr.	„ 2 kr.

Átlyukasztott vagy sérült érmek nem váltatnak be a fenti árakon: azokért csak az ezüst-érték térittetik meg.

— **Megrepedt vizes-edények javitása.** A tejgazdaságánál alkalmazott edények, valamint a pincze és a konyha fatartályai gyakran annyira meghasadnak, hogy egyáltalában nem lehet őket egy ideig használni, ha csak a repedéseket valahogy be nem tömjük. Erre a czélra a következő eljárások próbálhatók ki: 1. 4 rész turót és 1 rész porrá esett meszet összegyurunk, még pedig oly sokáig dörzsölve azt egy keményebb deszkán, míg az egész anyag egynemü lesz. Ez az időpont akkor áll be, ha a dorzsölésre használt kalapács vagy baltafej a keverékhez annyira hozzáragad, hogy azzal a deszkát s fölemelhetjük. Ez megtörténvén, a masszához finom füreszport keverünk és a hasadékot betömve a betömött részt ugyancsak füreszporral behintjük. 2. Olvasszunk össze egyenlő mennyiségü szurkot és guttaperkát és töltsük ki vele a hasadékot. 3. Oltott mész, rozsliszt és lenolaj-firnisz szintén tartós kitet szolgáltat. 4. 2 rész asztalos-enyv vizzel szirupsürüségre befőzve és 1 rész sürü lenolaj-firnisz szintén használható. Ha ehhez kevés füreszport keverünk, az anyag még tartósabb.

— **A trágyalé használata** bátran mondható a jó gazdák karakterisztikus vonásának. Okszerü módon a trágyalét felhasználni és összegyüjteni, már csak azért is szükséges, mert a trágyalé aránylag sokkal több tápláló anyagot tartalmaz, mint a szilárd ürülék. A trágyadomb alapjának kiagyagoztatása alkalmával e szerint senki se mulaszsza el a trágyalé számára kiczementezett trágyalégödröt csináltatni, mert ez nemcsak magának a trágyának konzerválására, hanem a termés emelésére is fontos.

Közgazdaság.

Az értéktelen szőlők átalakitása gyümölcsösökké.

Vannak szőlőhegyek, melyek fekvésük és talajviszonyaiknál fogva mennyiség és minőség tekintetében is csak nagyon gyér és silány termésü borral fizetnek.

Az ilyen szőlőhegyek, melyeket tulajdonosaik maguk is bortermelésre alkalmatlanoknak ismernek el s melyek egy-egy évtizedben alig fizetnek egyszer számbavehető terméssel és élvezhető borral, gyümölcstenyésztésre kiválóan alkalmasak s ha gyümölcsfákkal ültetnők be, határozottan jövedelmezőbb és rendszeresebb terméseket nyujtanának, mint a milyeneket szőlőkül használva, adni képesek.

Az ilyen szőlőhegyeken minden jobbféle gyümölcsnem előnyösen tenyészthető, az őszi és kajszin-baraczk, téli és nyári alma, ugy a körte is; különösen ez utóbbi az ilyen helyeken sokkal jobban díszlik, mint akármely más szabad területen.

A szilva különböző nemei jobb és szebb gyümölcsöt teremnek itt, melyek a piaczon jóval kedveltebbek, keresettebbek és magasabb árakon értékesithetők, mint a kevésbé kedvező fekvésü gyümölcsösökben termelt szilvanemek.

Az ilyen szőlőkön azért nem ajánlatos olyan gyümölcsnemeket és fajokat termelni, melyek északnak fekvő lejtőkön, völgyekben vagy sik területeken is termeszthetők, mert tulajdonosuknak, daczára annak, hogy gyümölcseik jobb minőségüek és szebbek, még sem sikerülne velük a piaczon oly kedvező árakat és keletet elérni, mint a milyeneket olyan gyümölcsnemekkel elérhet, melyen csak az ilyen jobb fekvésü helyeken és előnyös talajviszonyok közt érik ei tökéletes alakjukat és minőségüket.

Ha a gyümölcstenyésztést a maga teljes valóságában s alapjában akarjuk kizsákmányolni, szükséges, hogy ültetvényeinek a talaj fekvése és egyéb viszonyainak megfelelően legyenek berendezve és hogy csak azt a gyümölcsnemet és fajt termesszük, a melyet a közel eső helyeken vagy épen nem, vagy nem oly jó minőségben képesek termeszteni.

A közönséges piaczi gyümölcs megterem mindenütt, a nemesebb csemegegyümölcs ellenben csak elszórtan díszlik egyes kedvező fekvésü vidékeken.

Ha ezen előnyöket javunkra kizsákmányoljuk, a verseny kétségkivül kevésbé lesz észlelhető, és végre sikerülni fog gyümölcsszükségletünket kitünő csemegefajokkal fedezhetni, a mi mindaddig nem történhetik meg, míg gyümölcstelepeinket nem osztjuk be rendszeresen és míg olyan területeken, melyek a legnemesebb csemegefajok termelésére alkalmasak, közönséges és értéktelenebb fajokat termesztünk.

Meggondolatlanság tehát a természetadta előnyöket hasznunkra nem forditani.

A késői gyümölcsnemeken kivül, melyek tudvalevőleg legtöbb anyagi hasznot biztositanak, a korán érők hasonlókép ugyan olyan értékesek, mert a ki a gyümölcskereskedés terén tapasztalatokkal bir, bizonyára tudja, hogy a gyümölcs ára, eltekintve annak minőségétől és szépségétől, az időszaktól is föltételeztetik s hogy ugyanazon mennyiségü gyümölcs, ha vagy korábban, vagy későbben vihetjük a piaczra, midőn ez még nincs vele tulárasztva, jobban értékesithető.

Annyi amerikai, franczia és angol eredetü korai őszi baraczkfaj honosodott már meg nálunk, melyek sokkal jobban akklimatizálódtak égaljunkhoz, mint a régibb tenyészetüek, hogy ez idő szerint abban a kedvező helyzetben vagyunk, miszerint jelenleg hasonlithatatlanul előnyösebben üzhetjük baraczktenyésztését szabadban mint annakelőtte; s ha minden szőlőtulajdonos feladatául tüzné ki a szőlőjében támadó hézagokat az alább felsorolandó fajokkal — melyeket különben csak mintegy irányadóul soroljuk fel — pótolni, bizonyára nem kellene őszi baraczk szükségletünket juniustól kezdve külföldi termelvénynyel fedeznünk, hanem bőven kikerülne hazai termesztményeiukből, sőt még mi láthatnók el a külföldi piaczokat is velük.

A jelzett fajok, melyek a fentebb emlitett előnyöket nyujtják, a következők: Rouge de Mai (májusi piros) az eddig ismertek közt a legkoraiabb, Amsden, Early Alexander (korai Sándor), Precoce de Canada, Precoce de Harper, korai Beatrice, korai Rivers, Halle koraija, Downing, Arcansas, Honeywell, Waterloo, Gouverneuer Garland.

Kétségkivül létezik még több kitünő faj is, melyek a czélnak megfelelnek, de elégnek tartjuk a fentebbiek felsorolását, mert volt alkalmunk őket kiismerhetni s meggyőződtünk róla, hogy akár bokor alakban, akár felmagas törzsüeknek nevelve, kitünően diszlenek, bőtermők ugyszólván takaró nélkül is kibirják a telet szőlőinkben, sőt még magasabb fekvésü helyeken is, gyümölcsük pedig kedvező időjárás mellett már juniusban vagy legfeljebb juliusban megérik s jó áron értékesithető.

Bátran merjük tehát szőlőtulajdonosaink figyelmét a jelzett fajokra felhivni. Tegyünk velük kisérletet s néhány év mulva megfogunk győződni, hogy e fajok jövedelmezősége meg fogja a szőlőtermés jövedelmét haladni a nélkül, hogy gondozásuk a szőlőre forditott munkát és költséget csak meg is közelitené.

A szőlőknek ily gyümölcsösökké leendő átalakitásához nem szükséges a szőlőtőkek tömeges kiirtása, hanem az időközönkint előálló hézagok kitöltésével évről-évre terjeszkedünk s a szőlőtőkek közé ültetjük a baraczk- vagy egyéb gyümölcsfákat s a tőkéket csak akkor távolitjuk el, midőn ezek termése a gyümölcsfák beárnyékolása következtében csökkent s tenyésztésük czélszerütlennek bizonyult, vagy ha a szőlőre forditott munka és költség nem áll arányban annak termésével.

Ha silányabb értékü szőlőink tulajdonosai reá szánnák magukat a gyümölcstenyésztésre, a nemesebb fajok termése bizonyára többet jövedelmezne a kétes szőlőjövedelemnél s nemcsak maguknak biztositanák jövedelmi forrásuk évenkinti emelkedését, hanem utódaiknak is és pedig biztosabban, mintha makacsul a szőlő jövedelméhez ragaszkodnak.

S ha fentebbi buzditó soraink követőkre találnak és szavunk beigazodik, édes megnyugvásunkra fog szolgálni, hogy őszinte s jóimulatu tanácsaink egyesek s a közjólét előmozditására befolyással voltak s követőinknek anyagi jólétét mozditották elő. *Moenich Károly*

Irodalom.

— **Előttünk fekszik** a „Képes Családi Lapok" legutóbb megjelent 46-ik száma. A magyar szépirodalmi különösen a női közönség számára szerkesztett lapok közül csakis a „Képes Családi Lapok" az, mely a szokásos dicséretre nem szorult reá; a ki csak egy tekintetre méltatja is e lapot azonnal meggyőződik arról, hogy e lap ön maga magát dicséri; annak nem csak költészeti, hanem prózai művei is mindig a magyar irodalom első rangú irók tollából erednek, míg az illustrátiók a legjobb s hirneves művészek rajzai s képei után készülnek, oly kivitelben, aminővel csak ritkán találkozunk a szépirodalmi lapokban. Regény mellékletei mindig válogatott, szivet és lelket nemesitő s kellemesen szorakoztatató regényekből áll. Előfizetőinek postája a legérdekesebb tárgyakat vitatja, szellemdús hölgyektől irva. Heti szemléje a valódi humor utolérhetetlen irályával van megirva; s a két hetenkint megjelenő divatmelléklet, teljesen nélkülözhetővé tesz minden más divat lapot. E kitünően szerkesztett lapot, melynek évi ára 6 frt, félévi 3 frt, a ¼ évi 1 frt 50 kr., mi részünkről a legmelegebben ajánljuk a magyar különösen a női magyar olvasó közönség figyelmébe.

— **Az unalmas téli estek** ólomlábú órái olyan lassan haladnak, hogy gyakran móhon keresünk egy kis szórakozást. Ilyenkor nem ajánlhatunk jobb és szivnemesitőbb, de egyuttal élvezetesebb olvasmányt a Magyar Nők Lapjánál, melynek e heti száma a következő tartalommal jelent meg: „Levél" költ. Palágyi Lajostól, „A hűség esküje" —gd—tól, „Irányi Dániel meghalt. (1822—1892.)", „Az utolsó elbeszélés" Brankovics Györgytől, „Válás előtt" B—nyitől, „Nem tudja..." költ. Vázsonyi Bélától, „Van énnékem..." költ. Róna Bélától, „A halál" Csörgő Sipkától, „Kurucz szép asszonya" Kovács Laurától, „Tarka bokréta" Pajor Istvántól, „Cselédkérdés", regénymelléklet: „Zsuzsika" eredeti regény Vörös Juliannától.

Felelős szerkesztő: *Wittinger Antal.*

Nyilt-tér.

Fekete fehér és szines selyemeket méterenkint 45 krtól 16 frt 65 krig sima és mintázott (240 különböző fajta és 2000 különböző szinben szállit, megrendelt egyes öltönyökre, vagy végekben is póstabér és vámmentesen **Henneberg G.** (cs. és kir. udvari szállitó) **selyemgyára Zürichben.** Minták postafordulóval küldetnek. Levelekre Svájczba 10 kros bélyeg ragasztandó.

Piaczi-árak.

Buza	100 kilo	. .	7 frt.	10 krtól	7 frt.	50 kr-ig
Rozs	„	. .	6 „	60 „	7 „	— „
Árpa	„	. .	5 „	20 „	5 „	60 „
Kukoricza	„	. .	6 „	— „	6 „	20 „
Zab	„	. .	5 „	20 „	5 „	60 „

		frt.	kr.		frt.	kr.
Buzaliszt I.	100 kilo	15	—	100 kilo burgonya	1	85
„ II.	„	14	—	Marhahus . 1 kilo	—	60
Rozsliszt I.	„	13	—	Marha zsir	1	10
„ II.	„	11	50	Disznóhus . „	—	52
Buzakorpa .	„	5	—	„ zsir . „	—	68
Rozs „ .	„	5	—	Borjuhus . „	—	60
Köleskása .	„	13	—	Birkahus . „	—	36
Dara . .	„	16	—	1 méterol bükkfa	13	50
Árpa dara .	„	8	—	„ „ dorong	10	—
Széna . .	„	2	52	„ tölgyfa	9	40
Szalma . .	„	1	80	„ „ dorong	7	90

Vasuti menetrend.

Klm.	Állomások.		sz. vegyes vonat II. III. oszt. kocsikka reggel	d. u.	esto.
	Középeurópai idő.				
—	**Köszeg**	ind.	5^{05}	11^{45}	5^{50}
6	Lukácsháza	(m. h.)	5^{18}	12^{08}	6^{04}
12	Német-Gencs	(m. h.)	5^{36}	12^{24}	6^{21}
18	**Szombathely**	érk.	5^{51}	12^{39}	6^{36}
—	**Szombathely**	ind.	6^{45}	3^{10}	7^{05}
7	Német-Gencs	(m. h.)	7^{01}	3^{21}	7^{2}
13	Lukácsháza	(m. h.)	7^{18}	3^{43}	7^{38}
18	**Köszeg**	érk.	7^{31}	4^{01}	7^{51}

Csak kedden és pénteken közlekedik egy negyedik vonat Kőszegről 8 ó. 10 perczkor és Szombathelyről 11 ó., — perczkor.

Magyar királyi államvasutak.

MENETREND.

Érvényes 1892-ik évi október 1-töl.

Budapestre.

Szombathely	regg.	6.54	d. u.	12.44	esto	10.39
Vép	„	7.07	„	12.56	„	10.25
Sárvár	„	7.32	„	1.22	„	11.18
Ostfi-Asszonyfa	„	7.34	„	1.37	„	11.34
Kis-Czell	„	8.19	„	2.30	„	12.01
Győr	„	10.34	„	5.02	„	2.00
Budapestre érkezik	„	1.22	esto	7.50	„	6.40

Budapestről.

Budapest	regg.	8.30	d. u.	2.05	esto	10.20
Győr	d. e.	11.35	„	5.10	„	2.35
Kis-Czell	d. u.	1.54	„	7.08	„	4.33
Ostfi-Asszonyfa	„	2.14	„	7.27	„	4.52
Sárvár	„	2.26	„	7.40	„	5.06
Vép	„	2.52	„	8.06	„	5.32
Szombathelyre érkezik	„	3.04	esto	8.19	regg.	5.44

Szombathelyről Grácz felé indul:

Szombathely	regg.	6.04	d. u.	3.12	esto	8.33
Kis-Ünyom	„	6.18	„	3.25	„	8.47
Egyházas-Rádocz	„	6.38	„	3.39	„	9.01
Kormend	„	6.48	„	3.52	„	9.16
Csákány	„	[illegible]	„	4.05	„	9.35
Raba-Szent-Mihály	„	7.33	„	4.15	„	9.45
Szent-Gothárd	„	7.54	„	4.33	„	10.09
Gyanafalva	„	7.54	„	5.50	„	10.31
Grácsba érkezik	d. e.	10.36	esto	7.32	„	—.—

Déli vasuti menetrend.

Szombathelyről Bécs felé indul:

Szombathely	reg	4.01	reg.	5.57	d. e.	9.01	d. u.	4.44
Acsád	„	4.22	„	6.19	„	9.18	„	4.—
Bécsbe érk.	„	7.27	„	9.40	d. e.	1.54	„	9.15

Bécs felöl Szombathelyre indul.

Bécs	regg.	7.20	délb.	1.20	d. u.	5.05	est.	7.40
Acsád	„	10.41	„	6.25	„	9.44	éj.	12.20
Szombath. é.	„	10.55	„	6.44	„	10.02	„	12.37

Szombathelyről Nagy-Kanizsa felé indul:

Szombathely	d. e.	11.05	esto	7.05	éjjel	12.51
Dömötöri	„	11.22	„	7.27	„	1.10
Molnári	„	11.32	„	7.41	„	1.21
Vasvár	d. e.	11.40	„	7.51	„	1.29
Sz.-Iván (Z.-Egerszeg)	„	12.25	„	8.47	„	2.19
N.-Kanizsára érk.	„	1.34	„	10.15	„	3.42

Kanizsa felöl Szombathelyre indul:

N.-Kanizsa	d. u.	2.10	reggel	6.05	éjjel	12.45
Sz.-Iván (Z.-Egerszeg)	„	3.20	„	7.22	„	2.15
Győrvár	„	4.02	„	8.08	„	3.05
Molnári	„	4.10	„	8.17	„	3.04
Dömötöri	„	4.20	„	8.28	„	3.27
Szombathelyre ér.	„	4.30	„	8.45	„	3.47

Hirdetések.

Magyar **királyi**

ORSZ. KÖZPONTI MINTAPINCE

kizárólagos elárusitó képviselet ajánlja kitünő

minőségü palackborait és cognacot.

Borok hordókban is szállittatnak.

Árjegyzék ingyen és bermentve.

Főraktár: Budapest, mérleg-utca 4.

Fiokraktár: Erzsébet-körüt 56.

A legczélszerübb karácsonyi és ujévi ajándékok.

Mindennemü **Singer**-féle **családi varrógépek** és mindennemü külföldi a legjobb gyártmányu **iparosoknak** való **varrógépek**, mint p.

HOWE, SINGER, CILINDER és KERÉKHAJÓCSKA GÉPEK.

Ezüst és arany zseb- és inga-órák.

Nagy választék mindennemü ékszerekben a legjutányosabb ár mellett, solid szolgálat biztositásával!

Kaphatók

WEISS HERMÁN,

varrógép-, óra- és ékszer-üzletében

SZOMBATHELY. Gyöngyös-utcza 15. sz

A legczélszerübb karácsonyi és ujévi ajándékok.

A legczélszerübb karácsonyi és ujévi ajándékok.

A legczélszerübb karácsonyi és ujévi ajándékok.

STADLER ZSIGMOND

DIVATÁRUHÁZA — ezelött Stadler Salamon — SZOMBATHELY

ALAPITTATOTT 1821.

Dús választék mindennemü uri és női **divatczikkek, Confectio, fehérnemüek, vásznak, selyem- és kézmüárukban** a legfinomabb kiviteli; — **Kelengyék, uri- és női toilettek, felöltök** stb. a legutolsó divat szerinti elkészitését, legjutányosabb árak mellett eszközlöm.

Nagybani áruosztályomat (I. emelet) a t. cz. kereskedő urak — és az első magyar **vitorlavászon, vizmentes ponyva és zsákgyárnak** nálam lévő raktárát a t. cz. uradalmak és gazdaszok b. figyelmébe ajánlom.

Mintagyüjteménynyel kivánatra bérmentve szolgálok.

Teljes tisztelettel

Stadler Zsigmond.

Hat aranyérem, diszkereszt és diszoklevelek.

Csak akkor valódi, ha a sértetlen dugón az egetett felirás van: „GRÓF ESTERHÁZY GÉZA"

COGNAC

Gróf Esterházy Géza

saját gyártmánya

orvosi tekintélyek által ajánlva, felette kellemesen és jól izlik, minőség tekintetében **bármelyik franczia gyártmánynyal versenyezhet,** ára pedig sokkal olcsóbb.

Különlegesség:

A * * * * COGNAC

mely mindenütt kapható.

Cognacunk tiszta borból idegen anyagok hozzávegyitése nélkül, franczia mód szerint készül a ezért

járványos betegségeknél, igy kolera ellen

óvszerül sikerrel használtatik.

A gróf Esterházy Géza-féle conacgyár

igazgatósága.

Budapest, VI. külső váczi-ut 23.

A forgalomban levő valódi franczia cognaczokkal versenyben:

Szakértői vélemény:

Párie, Lipcse, Bordeaux, Nizza, Berlin, Brüszszel.

Mindennemü műtrágya.

A magas kormány kezdeményezése folytán alapitott

„HUNGARIA" műtrágya-, kénsav- és vegyi ipar részvény-társaság

ajánlja saját gyártmányu, tiszta kénsavval feltárt, elismert kitünő minőségü mütrágyáit: **csontliszt-, spodium-, ammoniak- és ásványi superphosphatokat, párolt csontliaztet, Thomaesalakot, chilisaletromot.** kénsavas kálit és ammoniakot; különlegességeket, mint: szőlő-, répa-, rét-, kender- stb. trágyát és mindennemü egyéb műtrágyát, kénsavat, réz- és vaegyliczot. — Talaj-elemzések dijmentesen eszközöltetnek. Felvilágositással és árjegyzékkel készségesen szolgál gyárainak központi irodája **Budapest V. Erzsébett. 9. sz. II. e.** hová levelek és megrendelések intézendők. Telefon-szám 882.

Thomas-salak.

Nyomatott Feigl Gyula könyvnyomdájában Köszegen.